

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Збірник наукових праць

Випуск 55

Одеса
«Юридична література»
2010

ББК 67(4Укр)я43
А 437
УДК 340(477)1082

У збірнику наукових праць розглянуто питання методології механізму публічно-правової заборони та актуальні проблеми розвитку інститутів публічного права.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів вищих юридичних та історичних навчальних закладів, а також юристів-практиків, які цікавляться особливостями публічно-правової доктрини України та зарубіжних країн.

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф., акад. АПН України *С.В. Ківалов* (головний редактор), д-р юрид. наук, проф. *Ю.М. Оборотов* (заступник головного редактора), д-р юрид. наук, проф. *Ю.П. Аленін*, канд. юрид. наук, проф. *М.Р. Аракелян*, канд. юрид. наук, проф. *Л.Р. Біла-Тіунова*, д-р юрид. наук, проф. *О.К. Вишняков*, д-р юрид. наук, проф. *В.М. Дрьомін*, д-р юрид. наук, проф. *М.А. Дамірлі*, д-р юрид. наук, проф. *Є.В. Додін*, канд. юрид. наук, проф. *В.В. Завальнюк*, канд. юрид. наук, проф. *І.І. Каракаш*, д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *М.П. Орзіх*, д-р юрид. наук, проф. *О.П. Подцерковний*, канд. юрид. наук, проф. *Ю.Є. Полянський*, д-р юрид. наук, проф. *В.В. Тищенко*, д-р юрид. наук, проф. *В.О. Туляков*, д-р юрид. наук, проф. *Є.О. Харитонов*, д-р юрид. наук, проф. *О.І. Харитонова*, д-р юрид. наук, проф. *Г.І. Чанишева*

Відповідальний за випуск
доктор юридичних наук,
професор *В. О. Туляков*

Збірник зареєстровано Міністерством інформації України,
свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації
серія КВ № 3736.

Постановою Президії ВАК України № 1-05/7 від 09.06.1999 р.
збірник внесено до списку фахових видань (юридичні науки).

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2010

У кв.
(з верес
відбули
тиці хаї
формуви
ції кри
механіа
надали
США, П
форуму,
34 докт
«Актуал
додатку
Прот
учасник
розвитк
реформи
особлив
науки в
із систе
до ресто
Це сн
забезпеч
гається
дискусії
ідей дем
XXI сто:

Анотація

Магомедова Д.А. Злочинне співтовариство: проблеми кримінально-правового регулювання. – Стаття.

У статті висвітлюються проблеми кримінально-правового регулювання та кваліфікації злочинів, вчинених злочинною організацією та організованою групою.

Актуальність дослідження пояснюється наявністю принципіальних недоліків, які притаманні відповідним нормам КК РФ, у тому числі термінологічної та якісної невизначеності.

Ключові слова: злочинне співтовариство, кримінально-правове регулювання, ознака стійкості.

Summary

Magomedova D.A. Criminal society: problems of the criminal and legal regulation. – Article.

In this article the author discovered a problem of criminal-legal regulation and qualification of crimes which were committed by criminal organization and organized group.

The actuality of this theme is expressed by the presence of principle lacks which are inherent to corresponding norms including terminological and qualitative uncertainty of the criminal code of Russian Federation.

Key words: criminal community, criminal-legal regulation, a sign of stability.

УДК 343.23:343.615

І.В. Козич

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ ДІЙ СПІВУЧАСНИКІВ ПРИ СКОЄННІ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ НАСИЛЬСТВА

На відміну від складної форми співучасті, яка може характеризуватися інколи і наявністю одностороннього психічного зв'язку між різними співучасниками (наприклад, між підбурювачем і виконавцем), у простій формі співучасті дії всіх співвиконавців завжди внутрішньо погоджені лише двостороннім психічним зв'язком.

У теорії співучасті і при практичному застосуванні кримінального закону це питання традиційно викликало суперечки. Річ у тому, що у складній формі співучасті в окремих випадках виконавець може бути не обізнаний про участь у злочині організатора, підбурювача або пособника. Він не усвідомлює, наприклад, що фактично рішучість скоїти злочин особисто у нього була викликана іншою особою.

Проте співвиконавство завжди характеризується наявністю двостороннього психічного зв'язку, на якому базується внутрішня узгодженість дій учасників співвиконавства. Це пояснюється тим, що єдність зусиль виконавців із вчинення злочину реально виявляється тільки в тому разі, якщо кожен із суб'єктів усвідомлює, що він безпосередньо чинить суспільно небезпечні дії спільно з іншими виконавцями.

© І.В. Козич, 2010

Внутрішня психічна єдність зусиль суб'єктів може виявлятися в декількох варіантах. По-перше, учасники можуть об'єднати свої зусилля, усвідомлюючи спільний характер суспільно небезпечної діяльності. По-друге, узгодженість діяльності може бути результатом явно вираженої угоди, досягнутої на місці скоєння злочину. По-третє, внутрішня єдність співучасників може бути наслідком попередньої змови.

У таких ситуаціях внутрішній психічний зв'язок співучасників виявляється в їхній угоді, укладеній на місці злочину або до його вчинення заздалегідь. Причому угода може бути виражена ззовні не лише словесно, але і в конклюдентних діях.

Може бути і варіант, коли співвиконавці не домовлялись заздалегідь про вчинення злочину.

Типовою є ситуація, коли одна особа приєднується до злочинної діяльності іншої. Наприклад, виконавець вчиняє злочин, не розраховуючи на допомогу інших осіб. Під час здійснення посягання (до моменту юридичного його закінчення) до нього приєднуються інші виконавці, після чого злочин свідомо для них всіх спільно доводиться до кінця.

Однак, враховуючи конструювання законодавцем окремих норм Особливої частини Кримінального кодексу, можна виявити окремі неузгодженості, що стосуються саме наявності чи відсутності попередньої змови на вчинення злочину.

Виходячи із змісту п. 12 ч. 2 ст. 115 Кримінального кодексу України [1, Ст. 115], умисне вбивство можливе виключно за наявності попередньої змови у групи осіб. При такому формулюванні зовсім не враховується діяльність особи, яка приєдналася до умисного вбивства в процесі його вчинення. Також, виходячи з того, що попередня змова завжди вимагає наявності двостороннього психічного зв'язку між співучасниками, виявляється проблемною кваліфікація дій підбурювача до умисного вбивства, якщо безпосередній виконавець не усвідомлює того, що рішучість у скоєнні злочину в нього викликана саме діяльністю іншої особи – підбурювача. Дійсно, довести наявність попередньої змови у таких випадках є доволі складно.

Крім того, у ч. 2 ст. 121 КК України законодавець вже допускає вчинення умисного тяжкого тілесного ушкодження групою осіб (мається на увазі без попередньої змови), що у зіставленні із ст. 115 викликає закономірне запитання: чому заподіяння тяжкого тілесного ушкодження можливе без попередньої змови, а вчинення умисного вбивства – лише за її наявності?

Аналогічно можна проаналізувати і ст. 126 та 127 КК [1, ст. 126, 127] України. Законодавець допускає, що побої і мордування можуть бути вчинені без попередньої домовленості, а катування – тільки за наявності такої. Звичайно, катування майже завжди вчиняється за попередньою домовленістю, оскільки воно передбачає наявність спеціальної мети – спонукати потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать її волі. Але постає питання про кваліфікацію дій виконавця, який приєднується до катування в процесі його вчинення. Попередня змова у таких випадках, зазвичай, відсутня, а це викликає відповідні труднощі в процесі кваліфікації.

Таким чином, окремі норми кримінального законодавства потребують змістового доопрацювання, в першу чергу для забезпечення їх ефективності, а відповідно – і реалізації цілей кримінально-правової політики. Одним із можливих виходів із ситуації є вилучення із диспозицій відповідних статей вказівки на попередню змову співучасників

Література

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26.

Анотація

Козич І.В. Окремі аспекти кваліфікації дій співучасників при скоєнні злочинів, що вчиняються із застосуванням насильства. – Стаття.

Окремі норми кримінального законодавства потребують змістового доопрацювання, в першу чергу для забезпечення їх ефективності, а відповідно – і реалізації цілей кримінально-правової політики. Одним із можливих виходів із ситуації є вилучення із диспозицій відповідних статей вказівки на попередню змову співучасників.

Ключові слова: співучасники, застосування насильства, психічний зв'язок.

Summary

Kozych I.V. Separate aspects of qualification of accomplices actions at committing crime that accomplished with application of violence. – Article.

The separate norms of the criminal legislation require to the substantial completion. Firstly this is for maintenance of their efficiency and for realizations of a criminal-legal policy's purposes. The best way to solve this situation is to cancel dispositions' instructions on the previous plot of accomplices from corresponding articles.

Key words: accomplices, application of violence, mental connection.

УДК 343.222.4

Т.М. Слободяник

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СПІВУЧАСНИКІВ ПРИ ДОБРОВІЛЬНІЙ ВІДМОВІ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ

Регулювання питань співучасті у законодавстві про кримінальну відповідальність дозволяє провести чітку межу між спільною злочинною діяльністю і вчиненням антисупільного діяння однією особою, а також точніше індивідуалізувати відповідальність співучасників залежно від ролі і ступеня участі у вчиненому злочині. Необхідність законодавчого регулювання розглянутого кримінально-правового інституту визначається також тим, що при співучасті у злочині наявні істотні особливості добровільної відмови від доведення посягання до кінця, а також правової оцінки вчиненого. В окремих випадках кваліфікація дій спільників повністю залежить від поведінки інших

© Т.М. Слободяник, 2010

3	Е.Н. Полищук Частноправовое регулирование уголовно-правовых отношений: ретроспектива и перспектива	94
	М.М. Дмитрук Гармонізація КК України із практикою Європейського Суду з прав людини як чинник впровадження кримінального проступку	98
	Т.С. Коханюк Введення термінологічного розділу до Загальної частини КК України як умова забезпечення права як системи	102
7	А.С. Кузємбаєв Доктрина в системі джерелів кримінального права	107

Розділ 2

ДОКТРИНАЛЬНІ РОЗРОБКИ В ГАЛУЗІ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІ
ТА ЧИННЕ ЗАКОНОДАВСТВО

21	І.І. Чугуников Об'єкт злочину як підстава для побудови системи Особливої частини Кримінального кодексу України	115
27	О.Л. Гуртовенко Ціннісне та структурне співвідношення основного та додаткового об'єктів злочину на прикладі життя людини	131
32	Т.В. Колесникова Понятие и юридическая природа преступных последствий.	134
36	М.І. Бакай Особа, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, як спеціальний суб'єкт злочину	142
40	Н.А. Яковлев Современная уголовно-правовая политика России в области борьбы с лидерами организованной преступности.	146
45	Д.А. Магомедова Преступное сообщество: проблемы уголовно-правового регулирования.	150
49	І.В. Козич Окремі аспекти кваліфікації дій співучасників при скоєнні злочинів, що вчиняються із застосуванням насильства	155
58	Т.М. Слободяник Відповідальність співучасників при добровільній відмові вчинення злочину	157
63	Г.В. Чеботарьова Проблеми впливу обставин, що виключають злочинність діяння, на механізм забезпечення кримінально-правової охорони правопорядку у сфері медицини	162
67	М.С. Крюченко Вопросы совершенствования норм о необходимой обороне в УК РФ	167
72	О.В. Нарожна Позбавлення військового звання як вид покарання: окремі питання застосування.	172
79	А.С. Макаренко Проблема принципів призначення покарання в сучасній науці кримінального права	176
85	Ф.Ш. Искендеров Индивидуализация наказания по уголовному законодательству Турции.	182
89	А.Ю. Коновалова Покарання як засіб кримінально-правового впливу в механізмі протидії злочинності неповнолітніх.	184